USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Veroniky Juřičkové a soudců Tomáše Langáška a Jana Kratochvíla v právní věci žalobce: **D. T. Ch.**, zastoupený Mgr. Ondřejem Fialou, advokátem, sídlem Václavské náměstí 808/66, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 2. 2022, č. j. OAM-1043/ZA-ZA11-HA15-2021, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 2. 6. 2022, č. j. 16 Az 5/2022-32,

takto:

I. Kasační stížnost žalobce **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. V žádosti o udělení mezinárodní ochrany žalobce uvedl, že nikdy nebyl členem žádné politické strany, ani nebyl politicky aktivní. Do Vietnamu se nemůže vrátit kvůli dluhům, obává se tam o svůj život, navíc má v České republice přítelkyni. V rámci pohovoru, který byl se žalobcem proveden dne 22. 12. 2021, žalobce vypověděl, že si v roce 1998 půjčil peníze na podnikání od dvou soukromých osob. V podnikání však nebyl úspěšný, dluh narostl a žalobce není schopen jej splatit. Uvedl, že naposledy se s věřiteli setkal v roce 2000, kdy jim přislíbil dluh splatit, věřitelé mu tedy prodloužili termín splátek. V případě návratu do vlasti se žalobce obává kontaktu s věřiteli, bojí se, aby se o něm nedozvěděli, nechce se s nimi setkat. Jiné potíže ve Vietnamu neměl. K dotazu žalovaného na problémy se státními orgány či bezpečnostními složkami žalobce doplnil, že byl členem komunistické strany, z níž byl vyloučen, neboť měl jiné názory. O mezinárodní ochranu požádal až nyní, neboť

o této možnosti nevěděl. Podání žádosti mu poradili kamarádi. Dále sdělil, že po celou dobu pobytu v České republice (od konce roku 2007) prodával v různých městech ve stáncích. Žil v Kolíně, v Ústí nad Labem a v Pardubicích, nyní bydlí v Plzni společně s přítelkyní. Zpočátku měl v České republice povolen dlouhodobý pobyt, nejprve za účelem zaměstnání, poté za účelem podnikání. Poté, co mu nebyl pobyt prodloužen, požádal o mezinárodní ochranu.

[2] Žalovaný v odůvodnění rozhodnutí vysvětlil nedostatečnost důvodů pro udělení azylu (§ 12, § 13 a § 14 zákona o azylu) ve vztahu k žalobcem uváděné obavě z věřitelů v zemi původu. Konstatoval, že žalobce pobývá v České republice již od roku 2007, žádost o mezinárodní ochranu však podal až v době, kdy mu reálně hrozilo vycestování po ztrátě pobytového oprávnění. Neshledal ani důvody pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a a § 14b zákona o azylu.

[3] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Plzni, který ji rozsudkem označeným v záhlaví jako nedůvodnou zamítl.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, v níž nejprve poukázal na nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu i vydaného rozhodnutí žalovaného. Stěžovatel se domníval, že již v žádosti sdělil konkrétní důvody, pro které žádá o mezinárodní ochranu a které odůvodňují podmínky pro přiznání některé z jejích forem. S těmito okolnostmi se však žalovaný dostatečně nevypořádal, ani náležitě nezjistil skutkový stav věci. Přesah vlastních zájmů stěžovatel spatřuje v otázce možnosti udělení azylu z důvodu pronásledování ze strany soukromých osob v zemi původu v situaci, kdy se mu nedostalo včasné a důsledné ochrany ze strany domovských státních orgánů. Stěžovatel má za to, že v řízení vyšla najevo i reálná hrozba vážné újmy na zdraví v případě jeho nuceného vycestování. Poukázal rovněž na obavu z pronásledování z důvodu vyloučení z komunistické strany. Stěžovatel byl zároveň přesvědčen, že žalovaný i krajský soud rozhodli ve věci v rozporu s dosavadní judikaturou a vychýlili důkazní břemeno v jeho neprospěch.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti poukázal na nepřijatelnost podané kasační stížnosti, rozsudek krajského soudu považuje za přezkoumatelný a dostatečně odůvodněný.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. Nejvyšší správní soud odmítne pro nepřijatelnost kasační stížnost ve věci, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, jestliže svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[7] Kritéria přijatelnosti kasační stížnosti Nejvyšší správní soud vymezil již v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS. Kasační stížnost je přijatelná v případech, k nimž se judikatura doposud nevyjádřila, v nichž existuje judikatura

rozporná (nejednotná), nebo je potřeba učinit judikaturní odklon. Dále je kasační stížnost přijatelná rovněž v případech zásadního pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[8] Stran přesahu vlastních zájmů z pohledu výše uvedených kritérií Nejvyšší správní soud uvádí, že ani jedna ze stěžovatelem uplatněných námitek není důvodem, který by mohl založit přesah zájmů stěžovatele, natož přesah svým významem podstatný. Nejvyšší správní soud neshledal žádná pochybení (natož pochybení zásadního rázu, anebo taková, která by mohla mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele) ani v napadeném rozsudku krajského soudu.

[9] K namítané nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného, které se z pohledu stěžovatele nevypořádalo se stěžovatelovou obavou z návratu do země původu z důvodu ohrožení jeho zdraví a nevychází z náležitě zjištěného skutkového stavu věci, Nejvyšší správní soud uvádí, že je to žadatel o mezinárodní ochranu, kdo svými tvrzeními vymezuje, jakými skutečnostmi se bude správní orgán konkrétně zabývat při posouzení, zda jsou splněny důvody pro udělení mezinárodní ochrany dle některého z důvodů dle § 12 až § 14b zákona o azylu. V tomto rozsahu je správní orgán povinen dostatečně zjistit skutkový stav věci (viz již rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2004, č. j. 3 Azs 23/2004-65). Stěžovatel však nepředestřel žádné konkrétní skutečnosti, z nichž by měla plynout obava z újmy na zdraví, a to ani v žádosti o mezinárodní ochranu, ani ve výpovědi učiněné při pohovoru. Obavu založenou na neurčitém a blíže nekonkretizovaném tvrzení nelze posoudit jako obavu z existující či pravděpodobné hrozby újmy, která by byla relevantní ve smyslu zákona o azylu. Tytéž závěry se týkají také zcela neurčitého a ničím nepodloženého tvrzení o vyloučení stěžovatele z komunistické strany pro jeho názory, navíc rozporného s obsahem žádosti, v níž stěžovatel uvedl, že členem žádné politické strany nebyl, ani nebyl politicky aktivní. Stěžovatel podanou žádost výslovně odůvodňoval pouze dluhy v zemi původu a obavou z jeho věřitelů, včetně snahy legalizovat tímto způsobem pobyt v České republice.

[10] Namítanou nepřezkoumatelností netrpí ani napadený rozsudek krajského soudu. V souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu je z jeho odůvodnění patrné, jaký skutkový stav vzal krajský soud za rozhodný, jak uvážil o pro věc podstatných skutečnostech, jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodných skutečností a proč pokládá stěžovatelovy závěry za nesprávné (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003-130, č. 244/2004 Sb. NSS, nebo rozsudek ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52).

[11] K nesouhlasu stěžovatele se způsobem vypořádání jeho námitky týkající se obav z věřitelů v zemi původu Nejvyšší správní soud uvádí, že krajský soud této námitce nepřisvědčil nikoli pro neunesení důkazního břemene stěžovatelem, jak se mylně domnívá v kasační stížnosti, kde stěžovatel poukazuje na vychýlení důkazního břemene v jeho neprospěch. Krajský soud správně dovodil, že hrozba pronásledování či vážné újmy ze strany soukromých osob může být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, pouze pokud by bylo v řízení zjištěno, že státní orgány v zemi původu nejsou schopny nebo ochotny stěžovateli zajistit ochranu (§ 2 odst. 6 zákona o azylu). Žalovaný se v rozhodnutí

možností ochrany v zemi původu dostatečně zabýval a správně upozornil, že stěžovatel se na státní orgány v zemi původu vůbec neobrátil, ani neuvedl konkrétní důvody, proč tak neučinil či učinit nemohl. Ve věci tak bylo rozhodné, že stěžovatel se na státní orgány v zemi původu vůbec neobrátil a nevysvětlil, proč by ochrana státními orgány v zemi původu nebyla možná. V řízení pak nebylo zjištěno, že by státní orgány v zemi původu obecně nebyly schopny či ochotny zajistit ochranu před pronásledováním věřiteli (soukromými osobami). Posouzení krajského soudu proto bylo učiněno v souladu s dosavadní judikaturou Nejvyššího správního soudu (např. rozsudky ze dne 10. 3. 2004, č. j. 22/2004-48, ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004-37, ze dne 13. 9. 2004, č. j. 4 Azs 160/2004-41, nebo ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008-57).

[12] Nejvyšší správní soud závěrem doplňuje, že *„poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky, který nelze zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změnách některých zákonů* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48). Snaha o legalizaci pobytu (např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2004, č. j. 7 Azs 138/2004-44, ze dne 16. 2. 2005, č. j. 4 Azs 333/2004-69, ze dne 24. 2. 2005, č. j. 7 Azs 187/2004-94, nebo ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004-81), stejně jako ekonomické důvody (např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, č. j. 5 Azs 3/2003-54, ze dne 30. 10. 2003, č. j. 3 Azs 20/2003-43, nebo ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003-65) nemohou být podle setrvalé judikatury Nejvyššího správního soudu relevantním důvodem pro udělení mezinárodní ochrany.

[13] Odhlížet v této souvislosti nelze ani od skutečnosti, že stěžovatel pobývá na území České republiky již od roku 2007, přičemž žádost o mezinárodní ochranu podal až poté, co pozbyl povolení k pobytu a hrozilo mu vycestování. Nejvyšší správní soud k tomu v již výše zmiňovaném rozsudku č. j. 2 Azs 423/2004-81 uvedl, že *„(...) o azyl je nutno žádat bezprostředně poté, co má k tomu žadatel příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového. Jakkoli totiž není v zákoně o azylu stanovena konkrétní lhůta, v níž je po překročení hranice potřeba požádat o azyl, je třeba, aby podání žádosti následovalo skutečně neprodleně po vstupu do ČR, nebrání-li tomu nějaké závažné okolnosti“*. V rozsudku ze dne 13. 1. 2005, č. j. 3 Azs 119/2004-50, pak Nejvyšší správní soud v této souvislosti vyslovil následující závěry: *„Jestliže cizí státní příslušník o azyl požádá až po poměrně dlouhé době strávené v České republice za situace, kdy jiné možnosti úpravy a obnovy legálnosti pobytu na tomto území jsou vyčerpány, ztíženy nebo omezeny, jedná se přinejmenším o nepřímý důkaz toho, že situaci ve své domovské zemi, pokud jde o důvody, pro něž lze azyl udělit, ve skutečnosti nepociťoval natolik palčivě.“*

IV. Závěr a náklady řízení

[14] Vzhledem k tomu, že krajský soud rozhodl v souladu s ustálenou a jednotnou judikaturou Nejvyššího správního soudu a nepochybil ani při výkladu hmotného či procesního práva, Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle § 104a s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[15] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 7 ve spojení s § 120 s. ř. s. K odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost dochází na základě zjednodušeného věcného posouzení případu (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS), a proto je na místě rozhodnout o náhradě nákladů řízení podle úspěchu ve věci (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS). Žalobce (stěžovatel) neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec obvyklé úřední činnosti, náhrada nákladů řízení se mu tudíž nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. ledna 2023

Mgr. Ing. Veronika Juřičková
předsedkyně senátu